

Superentreprenören som kan ta **cancervaccin** till **verklighet**

I decennier har frågan diskuterats, prövats, förkastats och närmast omöjligförklarats. Nu talar mycket för att den unga, men redan mycket uppmärksammade Uppsala-forskaren och superentreprenören Sara Mangsbo, kan bli en av dem som ser till att visionen om ett vaccin mot cancer snart blir verklighet.

– Pandemin har visat att det går att snabba på saker, säger denna utpräglade team-spelare som håller ett högt arbetstempo och egentligen ville bli polis.

Den som inte har sett eller hört Sara Mangsbos namn i media de senaste åren har nog inte varit särskilt uppmärksam. Hon har nämligen varit med i TV, radio, alla möjliga tidskrifter och tidningar inklusive Svenska Druidordens medlemstidning (hon fick ett forskningsanslag av dem 2017) samt kvällspressen, som i många år högljutt och regelbundet har proklamerat att ”svaret på cancerns gåta” nu äntligen är funnet. Vaccin mot cancer är ett ständigt inslag på tidningarnas löpsedlar.

Hon har utnämnts till Årets Entreprenör, fått priset Hjärnäpplet, blivit kallad Supertalang otaliga gånger och har på ett häpnadsväckande sätt lyckats föra ut och förklara komplicerad och högaktuell Nobelpris-belönad immunonkologisk forskning för ”folket”.

I förra numret av Onkologi i Sverige skrev Sara Mangsbo även en artikel till-

sammans med två norska kollegor på Ultimovacs – det företag som hoppas kunna ta fram universolvaccinet UV1 mot cancer som är tänkt att användas tillsammans med immunterapi.

Att säga att denna nyss fyllda 40-åriga tvåbarnsmamma är i ropet räcker med andra ord bara halvvägs. Frågan är hur hon lyckats komma till denna uppburna position inom forskningen så otroligt snabbt. Förklaringarna är förstås många, men hennes egen ovanligt dynamiska och entusiasmerande personlighet kommer långt upp på listan.

Sara Mangsbo, som är docent och lektor vid Uppsala universitet, föddes i Örebro 1981 och växte upp i den lilla byn Hidinge. Båda föräldrarna är pensionerade lärare, pappa Leif har också disputerat vid Luleå universitet inom ämnet kvinnligt ledarskap och mamma har varit lärare på mellanstadiet. Hen-

nes några år yngre syster arbetar som landskapsarkitekt.

FÅTT ETT PEDAGOGISKT PATOS

– Jag har fått med mig ett starkt pedagogiskt patos hemifrån och även en uttalad känsla för rättvisa i samhället. Faktum är att jag som barn ville bli polis. Det bottenade säkert i att jag hade en stark önskan om att bidra till samhället och att det var självklart att ställa upp och hjälpa andra, berättar hon med sin karakteristiskt glada och pigga röst.

Sara släppte så småningom planerna på att bli polis och ägnade sig helhjärtat åt naturvetenskap i skolan.

– Jag var verkligen en klassisk ”duktig flicka” under skolåren men jag tyckte inte bara om naturvetenskap utan gillade också att skriva.

Inte bara skolan utan även sport var ett självklart inslag i unga Saras liv. Fotboll, handboll, ridning...

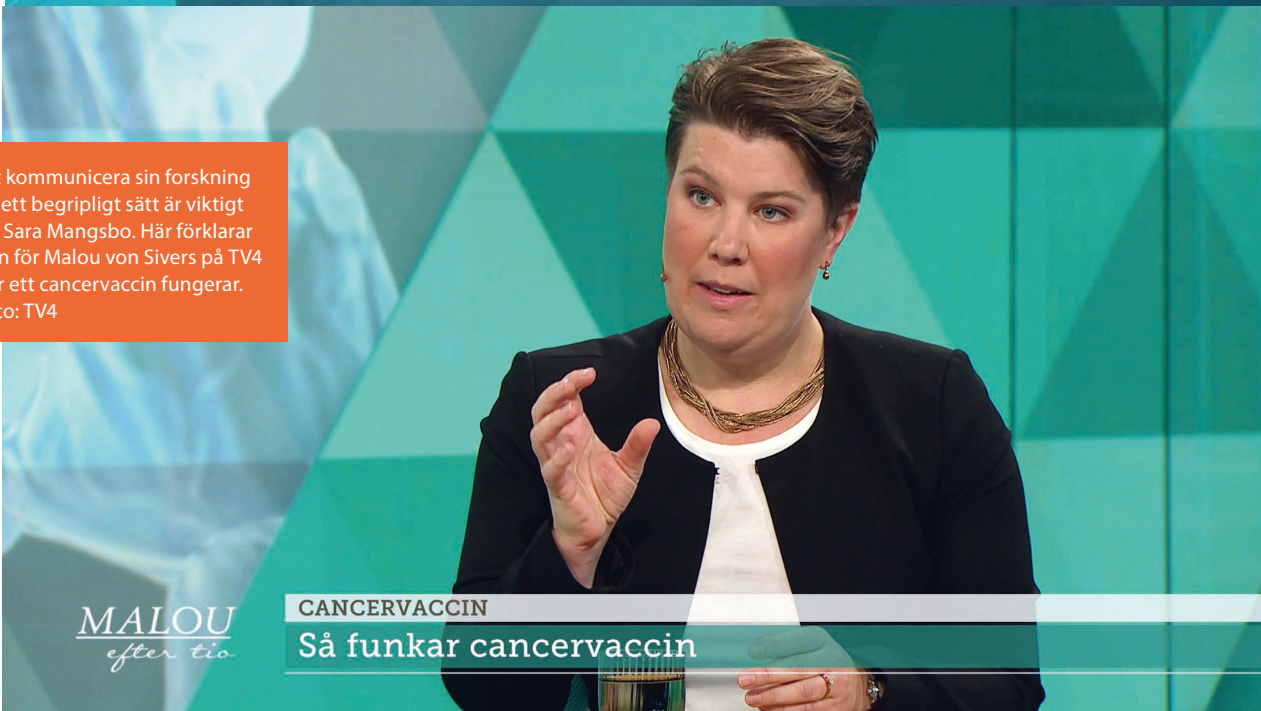
Efter många års uppehåll har Sara Mangsbo börjat rida igen. Stunderna med islandshästen Prins betyder mycket för henne.

MALOU
efter tio

CANCERVACCIN
Så funkar cancertvaccin

Att kommunicera sin forskning på ett begripligt sätt är viktigt för Sara Mangsbo. Här förklarar hon för Malou von Sivers på TV4 hur ett cancertvaccin fungerar. Foto: TV4

MALOU
efter tio

CANCERVACCIN
Så funkar cancertvaccin

– Mina föräldrar skjutsade mig överallt hela tiden, konstaterar hon med retroaktiv tacksamhet.

Märkligt nog var det en skada hon ådrog sig under fotbollen som väckte hennes intresse för sjukvård och forskning.

– Mitt korsband gick sönder under en match när jag gick på högstadiet. Varken diagnosen eller behandlingen sköttes optimalt och skadan innebar slutet för min eventuella karriär som fotbollsspelare. Å andra sidan blev det

nog starten för min nuvarande karriär eftersom det var då jag fick upp ögonen för medicin, berättar hon.

Men vägen dit gick via ett år som au-pair i Paris efter gymnasiet. Hon hade därefter planer på att söka till läkarlinjen men valde istället att satsa på biomedicin vid Uppsala universitet och en masterutbildning i biomedicinsk forskning.

Hon hade ett starkt intresse för industrin, men valde att först disputerat inom immunologisk onkologi. Ovan-

ligt nog fick hon en post doc-tjänst redan innan hon hade disputerat – i Leiden i Nederländerna där hon kom i kontakt med professor Kees Melief, en ledande internationell forskare inom immunterapi och cancer.

AVGÖRANDE TID I LEIDEN

– Jag trivdes jättebra i Leiden, det kändes skönt att komma ut ur Uppsalabubblan ett tag. Jag blev mycket inspirerad av den forskning om peptidbase-

Utmärkelserna har haglat över den unga forskaren på senare år. Här tar hon emot Hjärnapplet av rektor Anders Hagfeldt på Uppsala universitet.
Foto: Mikael Wallerstedt

rade vacciner som pågick där och satt och skrev min avhandling på kvällarna. Tiden i Leiden blev avgörande för mitt fortsatta vägval, men jag valde ändå att återvända hem efter ett år. Det gick inte att klippa banden till Uppsala helt, konstaterar hon.

En viktig orsak till att hon valde biomedicin istället för läkarlinjen var kopplingen till farmakologi. Och väl tillbaka vid Uppsala universitet valde hon att fortsätta på den farmaceutiska vägen.

– Jag arbetade också som marknadschef på AstraZeneca en period och att få möjlighet att följa ett läkemedels väg in i kliniken i sen fas förändrade min syn på vad man behöver arbeta med när man utvecklar läkemedel. Att implementera ett godkänt läkemedel i kliniken är en omfattande process som kräver mycket arbete och eftertanke. Det är en nyttig erfarenhet att ha med sig idag.

Vistelsen i Leiden hade gjort henne nyfiken på kombinationen av peptidbaserade vacciner och kontrollpunkts-hämmare. Och hennes erfarenheter från läkemedelsbolag ledde till att hon fick upp ögonen för möjligheten att utveckla innovationer genom att starta bolag.

Det första bolaget, Immuneed, som då bland annat utvecklade ett vaccin mot prostatacancer, men idag framförallt tillhandahåller en service för att

••• forskarporträtt

säkerställa biologiska läkemedels effekt och säkerhet före kliniska studier, startade hon 2014, när hon väntade sitt andra barn.

För i Uppsala väntade inte bara ett nytt karriärspår utan även en familj på att bildas. Idag har familjen Mangsbo två barn, nio och sju år gamla.

– För mig är familjen det viktigaste av allt, det är min trygghetsbas och det som ger mig balans i livet. Att ha barn skapar ramar. Jag är aktsam om min tid, men har också lärt mig att tacka ja till möjligheter, att våga ta chanser när de uppstår. Det är säkert en förklaring till den enorma exponering jag har fått de senaste åren. Jag är kanske inte den mest husliga människan men mina barn har hittills inte klagat på att jag jobbar för mycket. Jag tycker att det är viktigt att visa vad jag brinner för, det tror jag är den bästa förebilden för dem.

UTPRÄGLAD LAGSPELARE

Saras sambo David sysslar med helt andra saker än hon själv, vilket också skapar balans i tillvaron, tycker hon.

– Han är precis som jag mycket sportintresserad och arbetar med försäljning av sportgrejer.

Två korsbandsskador har för alltid hindrat Sara från att spela fotboll, men inte från att åka långfärdsskridskor, rida och cykla.

– Jag har nog fler cyklar än jag borde, skrattar hon. Och efter ett långt uppehåll har jag börjat rida igen, nu på en islandshäst, det är helt underbart.

Fotbollen må vara ett minne blott men hon betonar att hon är en utpräglad lagspelare. Att arbeta i team och att skapa nätverk är självklarheter för henne.

– Jag håller inte på med lagspel inom idrotten längre, men hästen och jag utgör ju också ett samspel, om än ganska litet, team.

Idag arbetar Sara, som 2019 utsågs till Årets entreprenör av Veckans Affärer, med flera olika bolag. Immuneed sålde för fyra år sedan ett dotterbolag till det norska företaget Ultimovacs.

– Jag arbetar kvar som innovationschef, säger hon och tillägger att hon för två år sedan startade bolaget VivoLo-

gica, en mjukvaruplattform för effektivare hantering av data från läkemedelsstudier i preklinisk fas.

Ett år senare blev hon medgrundare till Strike Pharma som fokuserar på individanpassad immunterapi.

Utöver alla företagsengagemang har denna dynamiska, för att inte säga brinnande, entreprenör och idéspruta minst ett ben kvar i akademien – som lektor på Institutionen för farmaci vid Uppsala universitet och ledare för en forskargrupp inom immunonkologi.

Balans även i yrkeslivet alltså, men hur i hela friden hinner hon med allt?

VILL BLI MER INLYSSNANDE

– Jag är som sagt aktsam om min tid och har lärt mig att jag inte är bra på allt. Jag försöker bidra med det jag är bra på och har ödmjukt insett att alla har olika roller och att alla behövs. Något jag har jobbat på är att bli mer inlyssnande.

Hon beskriver sig som nyfiken, energisk och förvånande nog även tålmodig. Verkligen?

– Ja, jag har faktiskt ett stort tålamod. Bolagsbyggande är en långsam process och trots allt det som sker snabbt i min tillvaro är jag också en person som vet att saker tar tid.

Det roligaste hon vet är att se sina projekt, som börjar bli många nu, gå vidare.

– Det är så inspirerande att se idéer ta form och växa, att få kvitto på att det man gör är rätt. Och att bygga något tillsammans med andra är viktigt för mig.

Hon är mycket optimistisk när det gäller framtiden för det uppmärksammade cancertvaccinprojektet som drivs av Ultimovacs, men poängterar att resultaten från de fem fas 2-studier inom olika indikationer som bolaget har lanserat är det viktiga kvittot framåt.

– I slutändan är det dessa data som avgör om universaltvaccinskandidaten kan bli verklighet. Vi får helt enkelt följa med på resan och se vart resultaten tar oss.

EVELYN PESIKAN
FRILANSJOURNALIST OCH
MEDICINSK SKRIBENT

FOTO: PÅR OLSSON

// För mig är familjen det viktigaste av allt, det är min trygghetsbas och det som ger mig balans i livet. Att ha barn skapar ramar. Jag är aktsam om min tid, men har också lärt mig att tacka ja till möjligheter, att våga ta chanser när de uppstår.

Stallet är en utmärkt plats för avkoppling från en komplex och intensiv forskarvardag.